Dosarul nr. 2a-357/23 judecătoria Edineț, sediul Dondușeni, judecător L.Danilișin

Decizie

21 noiembrie 2024 mun. Bălţi

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi

în componenţa:

Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu și Svetlana Șleahtițki

Grefier Roxana Iacubovscaia

examinând în şedinţă publică apelul declarat de avocatul Ocerednîi Roman în interesele lui Pușcaș Valentin și cererea de apel depusă de avocatul stagiar Vrabie Dina în interesele lui Ivanița Oleg împotriva hotărîrii judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 21 decembrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pușcaș Valentin către Ivanița Oleg privind încasarea împrumutului și a dobînzii de întîrziere, și a cererii reconvenționale înaintate de Ivanița Oleg către Pușcaș Viorel cu privire la recunoașterea nulității absolute a recipisei,-

a constatat:

Pretenţiile reclamantului:

La data de 27 ianuarie 2021 Pușcaș Valentin a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivanița Oleg privind încasarea împrumutului și a dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că la data d 16 ianuarie 2018, el, Pușcaș Valentin, în calitate de împrumutător și Ivanița Oleg, în calitate de împrumutat, a fost încheiat un contract de împrumut, prin care împrumutătorul a transmis împrumutatului cu titlul de împrumut suma de 9060 euro. Faptul încheierii contractului, precum și a onorării obligației împrumutătorului se confirmă prin recipisa din 18 ianuarie 2018 scrisă de către Pușcaș Valentin. Ivanița Oleg și-a asumat obligația de restituire a împrumutului până la data de 30 septembrie 2018, fapt menționat expres în recipisă. La data de 09.11.2018 împrumutatul a achitat o parte din datorie în sumă de 3540 euro. În pofida expirării termenului de restituire a împrumutului și numeroaselor adresări ale împrumutătorului cu cereri despre onorarea obligației de restituire a sumei împrumutate, pârâtul nu a restituit datoria restantă în mărime de 5520 euro, invocînd diferite pretexte.

Solicită Pușcaș Valentin, încasarea din contul pârâtului Ivanița Oleg a datoriei de bază în mărime de 5520 euro, a dobânzii de întârziere în mărime de 1511,3815 euro după cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data executării obligației și a cheltuielilor de judecată.

La data de 09 februarie 2022 reprezentantul lui Ivanița Oleg a depus o cerere reconvențională împotriva lui Pușcaș Valentin, privind recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018.

În motivarea cererii reconvenționale reprezentantul lui Ivanița Oleg, avocatul stagiar Vrabie Dina a indicat, că Pușcaș Valentin nu a transmis, iar Ivanița Oleg nu a primit suma de 9060 euro, Ivanița Oleg a scris recipisa sub dictarea lui Pușcaș Valentin, fără a conștientiza conținutul acesteia, nu a exprimat consimțământul său liber la întocmirea recipisei și nu a dorit survenirea efectelor juridice prevăzute de recipisa în litigiu.

Se mai invocă în cererea reconvențională, că Pușcaș Valentin indică precum că contractul de împrumut a fost scris la 16.01.2018, dar ultimul nu a prezentat acest contract, invocă prevederile art. 210 alin. (1) Cod civil în vigoare la momentul scrierii recipisei și că recipisa a fost semnată unilateral de Ivanița Oleg.

În cererea reconvențională se mai indică, că natura juridică a raporturilor de împrumut indică direct asupra faptului, că acestea sunt raporturi bilaterale, unde este necesară manifestarea de voință a două persoane pentru a da naștere acestui raport juridic.

Consideră, că recipisa în cauză contravine formei și exigențelor prevăzute de legislație, acest act juridic era necesar a fi încheiat în formă scrisă și urma a fi semnat de ambele părți.

În opinia reprezentantului lui Ivanița Oleg reflectată în cererea reconvențională, precum că nu este clară proveniența sumei de 9060 euro, de asemenea lipsa contractării unui împrumut de către Ivanița Oleg, faptul, că numai după doi ani și jumătate s-a solicitat restituirea împrumutului, face referință reprezentantul la fictivitatea recipisei și nulitatea actului juridic sub formă de recipisă.

Consideră reprezentantul lui Ivanița Oleg, că există o legătură directă între părți în coraport cu un contract de vînzare- cumpărare a unei combine pentru treierat în set cu secerătoare și cărucior în sumă de 45000 euro, încheiat la data de 28 mai 2013 între FPC ”Sipuș” SRL, a cărui director este Pușcaș Valentin și GȚ ”Ivanița Oleg Petru” a cărui conducător este Ivanița Oleg și tot în privința aceluiași bun și între aceleași părți la data de 12.01.2018 a fost încheiat un al doilea contract de vânzare- cumpărare cu suma de 330000 lei, iar recipisa prezentată de către Pușcaș Valentin pe care își bazează pretențiile față de Ivanița Oleg datează cu 16.01.2018, adică cu 4 zile după încheierea contractului repetat.

Solicită reprezentantul lui Ivanița Oleg recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018, ca fiind fictivă, și încetarea valabilității recipisei, încasarea cheltuielilor de judecată.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 22 decembrie 2022 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Pușcaș Valentin împotriva lui Ivanița Oleg privind încasarea datoriei împrumutului și a dobânzii de întârziere. S-a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin suma împrumutul în mărime de 5520 (cinci mii cinci sute douăzeci) EURO, după cursul oficial al Băncii Naționale valabil la momentul executării hotărârii. S-a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin dobîndă de întârziere în mărime de 1000 (una mie) EURO după cursul oficial al Băncii Naționale valabil la momentul executării hotărârii. S-a respins cererea reconvențională depusă de Ivanița Oleg împotriva lui Pușcaș Valentin privind recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018, ca neîntemeiată. S-a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin taxa de stat în mărime de 4023,50 lei (patru mii douăzeci și trei lei, 50 bani).

Prin hotărîrea suplimentară a judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 22 decembrie 2022 s-a înlăturat omisiunea admisă la pronunțarea hotărârii din 21 decembrie 2022, prin indicarea în partea introductivă a hotărârii a frazei ”și a cererii reconvenționale depuse de Ivanița Oleg împotriva lui Pușcaș Valentin, privind recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018”, iar în partea dispozitivă a hotărârii de consemnat ”Se încasează din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin suma de 4000 (patru mii) lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.”

Solicitarea apelantului:

La data de 23 ianuarie 2023, avocatul Roman Ocerednîi în interesele lui Pușcaș Valentin a depus apel nemotivat împotriva hotărîrii instanței de fond, iar la data de 25 aprilie 2023 a depus apel motivat, considerînd hotărîrea nefodată, solicită admiterea apelului, casarea hotărîrii în partea încasării parțiale a dobînzii de întîrziere și a taxei de stat, cu emiterea unei noi hotărîri prin care să fie încasată în beneficiul lui Pușcaș Valentin dobînzi de întîrziere în sumă de 1511,38 lei și taxa de stat în sumă de 4449,90 lei.

La data de 25 ianuarie 2023 avocatul stagiar Vrabie Dina în interesele lui Ivanița Oleg a depus apel nemotivat, iar la data de 26 aprilie 2023 a depus apel motivat, solicită admiterea apelului, casarea integrală a hotărîrii cu emiterea unei noi hotărîri prin care să fie recunoscut nul actul juridic reieșind din faptul că este unul fictiv, precum și a recipisei din 16.01.2018 în baza prevederilor art. 221 alin. (1) Cod civil în vigoare din 2018.

Argumentele părţilor:

În motivarea cererii, apelantul Pușcaș Valentin prin intermediul avocatului Ocerednîi Roman a invocat următoarele: Consideră că hotărîrea Judecătoriei Edineţ, sediul Donduşeni, în partea încasării parţiale a dobânzii de întârziere, este neîntemeiată și urmează a fi casată cu pronunţarea unei noi hotărîri.

Învederează apelantul că, în vederea motivării unei astfel de soluţii, prima instanţă indică în hotărîre că deși nu au fost prezentate probe referitor la achitarea parţială a împrumutului, din cererea de chemare în judecată şi din declaraţiile reprezentantului lui Puşcaş Valentin, rezultă, că la data de 19.11.2018 împrumutatul a achitat o parte din datorie în mărime de 3540 euro. În acelaşi timp, din calculul prezentat (f.d 15-23) rezultă, că dobînda a fost calculată şi pentru suma restituită. Ţinînd cont de cele expuse, de asemenea avînd în vedere principiul caracterului rezonabil al ratei dobînzii, instanţa de judecată încasează din contul lui Ivaniţa Oleg în beneficiul lui Puşcaş Valentin cu titlu de dobîndă de întîrziere suma de 1000 (una mie) euro după cursul oficial al Băncii Naţionale valabil la momentul executării hotărîrii.

Invocă apelantul că solicitînd încasarea dobînzii de întîrziere, Puşcaş Valentin nu a calculat dobîndă pentru suma de 3540 euro, ce a fost restituită.

În cazul în care calculul ar fi fost efectuat asupra sumei de 9060 euro (precum pretinde prima instanţă), suma dobînzii de întîrziere ar constitui - 2221.23 EURO (calculul se anexează).

Un alt aspect important este faptul că instanţa încasînd cu titlu de dobîndă de întîrziere suma de 1000 euro a indicat că aceasta a fost stabilită ţinînd cont de principiul caracterului rezonabil al ratei dobînzii.

O asemenea abordare este absolut eronată. Prima instanţă, aplicînd principiul caracterului rezonabil, nu a luat în consideraţie că dosarul s-a aflat în examinare aproape doi ani.

La momentul pronunţării hotărîrii perioada de întîrziere era de 1542 zile. Dobînda de întîrziere pentru 1542 zile constituie 2740.26 euro. Puşcaş Valentin, pe parcursul examinării cauzei, nu a majorat cuantumul pretenţiilor în partea dobînzii de întîrziere.

Astfel, consideră că suma de 1511,38 euro corespunde principiului caracterului rezonabil, mai mult ca atît, în cadrul acestui raport nu sunt antrenaţi consumatori.

Ţinînd cont de temeinicia pretenţiei privind încasarea sumei de 1511,38 euro cu titlu de dobîndă de întîrziere, urmează a fi încasată total şi taxa de stat pentru depunerea cererii de chemare în judecată în mărime de 4449,90 lei.

În motivarea apelului apelantul Ivanița Oleg prin intermediul avocatului Coban Igor a invocate următoarele: Instanţa face trimitere la o singură probă, sub formă de înscris prezentată de Puşcaş

Valentin, fiind vorba despre recipisă. Această recipisă este prezentată ca un adevăr absolut, o probă care nu poate fi combătută cu nimic, ceea ce este inadmisibil.

Astfel, recipisă prezentată de către Puşcaş Valentin a fost combătută cu alte probe prezentate de reprezentantul lui Ivaniţa Oleg (contract de vînzare-cumpărare din 12.01.2018, factură în valoare de 300 000 lei din 19.02.2018), precum şi cu explicaţiile depuse în faţa instanţei nemijlocit de către apelant. Aceste probe indică direct asupra existenţei unui alt raport juridic între părţile vizate în litigiu, care în cele din urmă a generat scrierea recipisei, fără intenţii ca aceasta să producă efecte juridice. Conform asigurărilor intimatului, această recipisă scrisă peste 4 zile după semnarea contractului de vînzare-cumpărare a combinei din 12.01.2018 nu urma să producă careva efecte juridice, ci era una din formalităţile obligatorii a fi îndeplinite pentru a înscrie dreptul de proprietate asupra combinei în registrul public, pe numele GŢ ,,Ivanița Oleg Petru,,. Ivaniţa Oleg nu putea cere bani cu împrumut şi nici nu a primit bani cu împrumut de la Pușcaș Valentin, iar ultimul nu a dat și nici nu putea să dea bani cu împrumut lui Ivanița Oleg inclusiv şi din considerentul că Puşcaş Valentin aştepta efectuarea unui transfer de la Ivaniţa Oleg în valoare de 300 000 lei în temeiul unui contract nul, unde intimatul a vîndut repetat către apelant un bun, care nu-i aparţinea cu drept de proprietate.

Relevant este faptul că, în temeiul unei alte Hotărîri emise de Judecătoria Edineţ, sediul Donduşeni din 21.12.2022, contractul de vînzare-cumpărare din 12.01.2018 încheiat între Ivaniţa Oleg în calitate de administrator al GŢ ,,Ivaniţa Oleg Petru,, şi Puşcaş Valentin în calitate de administrator al SRL ,,SIPUȘ,, a fost declarat nul, iar ultimul a fost obligat la restituirea sumei de 300 000 lei, încasate în mod ilegal în baza acestui contract. Ceea ce dovedeşte în mod repetat onestitatea lui Ivanița Oleg, în detrimentul altor persoane cărora această calitate nu le poate fi atribuită.

Indică avocatul, că în conţinutul Hotărîrii Judecătoriei Edineţ, sediul Donduşeni lipseşte cu desăvîrşire argumentarea instanţei de judecată referitor la faptul din ce motive o probă, precum este recipisa a avut preferinţă faţă de celelalte probe prezentate de către apelant.

Consideră apelantul că instanţa de judecată urma să studieze toate probele în coroborare, şi să stabilească care dintre acestea indică asupra executării obligaţiilor sale de către intimat ce derivă din recipisa din 16.01.2018, în aceste condiţii afirmă cert în mod repetat, că Ivanița Oleg nu a primit niciodată de la Pușcaș Valentin o oarecare sumă de bani, fie aceasta sub formă de împrumut, sau sub o altă formă.

Mai invocă în cererea de apel, că instanţa nu a elucidat posibilităţile financiare ale intimatului de a acorda cu împrumut o asemenea sumă în valoare de 9060 euro. Nici o declaraţie pe venit din anul 2018 al lui Puşcaş Valentin nu a fost prezentată, iar proveniența sumei de bani pretinsă a fi oferită cu împrumut, cît şi dispunerea de către intimat în acea perioadă de suma vizată, nu a fost probată în careva mod. Aceste circumstanţe indică direct asupra fictivităţii raportului juridic, or pretinsul împrumutător nu dispunea de astfel de sume pentru a le transmite în calitate de împrumut.

Instanţa a omis să constate şi să elucideze circumstanţa conform căreia lipseşte cauza încheierii actului juridic de împrumut.

Instanţa de judecată nu a constatat şi nu a elucidat pe deplin circumstanţa conform căreia conţinutul recipisei din 16.01.2018 denotă participarea la întocmirea acesteia a unei persoane cu studii juridice. Instanţa de judecată, bazîndu-se pe afirmaţiile reprezentantului
intimatului, face trimitere la faptul că recipisa este întocmită conform rigorilor de formă cerute de legislaţie. La caz, recipisa a fost scrisă sub dictarea juristului lui Puşcaş Valentin şi nu exprimă liberul consimţământ a lui Ivaniţa Oleg la încheierea unui act juridic. De la prima citire,

se vede cu ochiul liber că recipisa din 16.01.2018 este scrisă cu implicarea unei persoane cu cunoştinţe juridice. Intr-adevăr s-a urmărit ca conţinutul recipisei să corespundă cerinţelor de formă ale acesteia, rigori ce sunt străine şi necunoscute unei persoane simple de la ţară precum este Ivaniţa Oleg.

Se mai invocă faptul, că instanţa a omis să elucideze circumstanţa în contextul căreia, cererea de chemare în judecată conţine în două locuri menţiunea unei persoane străine litigiului pe nume Rusu Ruslan.

Pe lîngă explicaţiile lipsite de coerenţă oferite de reprezentantul intimatului precum că aceasta reprezintă o simplă greşeală, nu au fost aduse argumente concludente ce ar permite clarificarea situaţiei.

În ședința instanței de apel avocatul Oceredniĭ Roman în interesele lui Pușcaș Valentin a susținut cererea de apel înaintată pe motivele invocate, iar cererea de apel depusă de Ivanița Oleg a solicitat să fie respinsă.

Avocatul Coban Igor în interesele lui Ivanița Oleg și apelantul Ivanița Oleg au solicitat să fie admis apelul înaintat de el, iar apelul depus de Pușcaș Valentin prin intermediul avocatului Oceredniĭ Roman să fie respins.

Aprecierea instanţei de apel:

Audiind părțile procesului, judecînd apelul, studiind materialele dosarului, Colegiul civil consideră necesar de a admite apelul declarat şi de a modifica hotărîrea contestată din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 385 lit. b) CPC RM, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept: să admită apelul şi să modifice hotărîrea primei instanţe.

Conform dispozițiilor art. 373 alin. (1), (2) și (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu prevederile art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În temeiul art. 240 alin. (1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În şedinţa de judecată s-a constatat, că la data de 16.01.2018 Pușcaș Valentin a transmis cu împrumut lui Ivanița Oleg, mijloace bănești în suma de 9060 euro, fiind stabilit termenul limită de rambursare – 30.09.2018, primirea sumei respective fiind confirmată de Ivanița Oleg prin eliberarea unei recipise scrise de el olograf, care include datele de identitate a părților, adresele de domiciliu, data limită a rambursării împrumutului.

În continuare Colegiul va reține, că la data de 09.11.2018, Ivanița Oleg a restituit o parte din datorie în mărime de 3540 euro, iar la expirarea termenului de rambursare Ivanița Oleg nu a restituit datoria restantă în mărime de 5520,00 euro.

Ca rezultat al neonorării de către Ivanița Oleg a obligațiunilor asumate față de Pușcaș Valentin la data înaintării prezentei cereri de chemare în judecată, datoria împrumutatului față de împrumutător constituia suma de 5520 euro și 1511,38 euro dobînda de întîrziere calculată pe perioada 01.10.2018 - 21.01.2021.

În adresa lui Ivanița Oleg de către Pușcaș Valentin la data de 16.12.2020 a fost expediată o somației în vederea respectării procedurii prealabile, prin care s-a solicitat încasarea datoriei acordate în baza recipisei, somația fiind recepționată de către Ivanița Oleg, fapt confirmat prin copia avizului de recepție de la f.d.13, dar care nu a fost executată pînă în prezent.

La data de 27 ianuarie 2021 Pușcaș Valentin a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată către Ivanița Oleg, solicitînd încasarea sumei împrumutului și a dobînzii de întîrziere.

La data de 09 februarie 2022 reprezentantul lui Ivanița Oleg, avocatul stagiar Vrabie Dina a depus o cerere reconvențională împotriva lui Pușcaș Valentin. Solicită reprezentantul lui Ivanița Oleg recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018, ca fiind fictivă, și încetarea valabilității recipisei, încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 22 decembrie 2022 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Pușcaș Valentin împotriva lui Ivanița Oleg privind încasarea datoriei împrumutului și a dobânzii de întârziere. S-a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin suma împrumutul în mărime de 5520 (cinci mii cinci sute douăzeci) EURO, după cursul oficial al Băncii Naționale valabil la momentul executării hotărârii. S-a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin dobîndă de întârziere în mărime de 1000 (una mie) EURO după cursul oficial al Băncii Naționale valabil la momentul executării hotărârii. S-a respins cererea reconvențională depusă de Ivanița Oleg împotriva lui Pușcaș Valentin privind recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018, ca neîntemeiată. S-a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin taxa de stat în mărime de 4023,50 lei (patru mii douăzeci și trei lei, 50 bani).

Prin hotărîrea suplimentară a judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 22 decembrie 2022 s-a înlăturat omisiunea admisă la pronunțarea hotărârii din 21 decembrie 2022, prin
indicarea în partea introductivă a hotărârii a frazei ”și a cererii reconvenționale depuse de Ivanița Oleg împotriva lui Pușcaș Valentin, privind recunoașterea nulității absolute a recipisei din 16.01.2018.”, iar în partea dispozitivă a hotărârii de consemnat ”Se încasează din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin suma de 4000 (patru mii) lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.”

Nefiind deacord cu soluția instanței de fond avocatul Roman Ocerednîi în interesele lui Pușcaș Valentin a depus apel.

La fel și avocatul stagiar Vrabie Dina în interesele lui Ivanița Oleg nefiind deacord cu soluția luată pe caz a depus prezentul apel.

Analizînd probele reținute de prima instanță întru argumentarea concluziei sale, Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite apelul înaintat de avocatul Ocerednîi Roman în interesele lui Pușcaș Valentin și de a modifica hotărîrea instanței de fond cu majorarea sumei dispusă spre încasare cu titlu de dobîndă de întîrziere, reieșind din cele ce urmează.

Conform art. 195 Cod civil în vigoare la momentul întocmirii recipisei din 16.01.2018 (după republicare – art. 308 Cod civil), act juridic civil este manifestarea de către persoane fizice şi juridice a voinţei îndreptate spre naşterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiunilor civile.

Potrivit art. 210 din Codul civil (în redacția până la 01.03.2019) și art. 321 după republicare prevede că, trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre

persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului. În cazul în care, conform legii sau învoielii între părți, actul juridic trebuie încheiat în scris, el poate fi încheiat atât prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, cât și printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, altele asemenea, semnate de partea care le-a expediat. Utilizarea mijloacelor tehnice la semnarea actului juridic este permisă în cazul și în modul stabilit de lege ori prin acordul părților. Dacă, din cauza unei deficiențe fizice, boli sau din alte cauze, persoana nu poate semna cu propria mână actul juridic, atunci, în baza împuternicirii date de ea, actul juridic poate fi semnat de o altă persoană. Semnătura terțului trebuie să fie certificată de notar sau de o altă persoană împuternicită prin lege, arătându-se cauza în a cărei virtute cel care a încheiat actul juridic nu a putut semna cu propria mână.

Potrivit prevederilor art. 512 alin. (1) Cod civil redacția din 12.06.2003 (după republicare – art. 774 alin.(1) Cod civil), în virtutea raportului obligaţional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute. Prestaţia poate consta în a da, a face sau a nu face.

Iar în conformitate cu art. 513 Cod civil (după republicare- art. 775 Cod civil), (1) Debitorul şi creditorul trebuie să se comporte cu bună-credinţă la momentul naşterii, pe durata existenţei, la momentul executării şi stingerii obligaţiei. (2) Este nulă clauza prin care se derogă de la dispoziţiile alin.(1).

În conformitate cu art. 514 (după republicare - art. 776 Cod civil), obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii.

În conformitate cu art. 572 alin.(2) Cod civil (după republicare- art. 858 alin. (2) Cod civil) (2), obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.

Conform prevederilor art. 867 alin. (1) Cod civil (după republicare- art. 1242 alin. (2) Cod civil) prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părţi (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de acelaşi gen, calitate şi cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Potrivit art. 871 alin. (1), (3) Cod civil (art. 1247 alin. (1), (3) Cod civil după republicare), împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul şi în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobînzi, el are dreptul să restituie împrumutul şi pînă la expirarea termenului. O asemenea restituire are ca efect rezoluţiunea împrumutului. (3) În cazul în care a împrumutat o sumă de bani, împrumutatul are obligaţia de a restitui suma nominală primită fără a ţine cont de variaţiile valorii numerarului.

Din esenţa şi natura juridică a contractului de împrumut rezultă că acest contract este un acord de voinţă între împrumutător şi împrumutat, de regulă gratuit, dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Faptul încheierii contractului de împrumut în formă scrisă poate fi demonstrat printr-un înscris, semnat de părţi (împrumutat şi împrumutător), prin telegrame, telefonograme, solicitarea scrisă din partea împrumutatului de amânare a termenului achitării împrumutului, scrisoarea de garanţie cu afirmaţia că împrumutul va fi restituit şi altele asemenea, semnate de partea care le-a expediat.

De regulă, legea nu prevede obligativitatea încheierii contractului de împrumut în formă autentică.

Potrivit art. 138 alin. (4) Cod procedură civilă, înscrisurile care confirmă încheierea contractului de împrumut se depun în instanţa de judecată în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului.

Recipisa sau alt înscris nu pot servi drept temei pentru încasarea sumei împrumutului, dacă aceste înscrisuri nu conţin informaţii despre părţile contractului de împrumut şi despre suma concretă a împrumutului.

Se va reţine, că înscrisul respectiv reprezintă expunerea unui act juridic civil şi, în consecinţă, urmează să corespundă exigenţelor legale, inclusiv referitor la clauzele esenţiale ale acestuia.

Ca urmare, examinând esența voinței părților, exprimată prin recipisa din 16.01.2018 se atestă că, acest înscris are toate calitățile valabile necesare actului juridic, inclusiv, acestea corespund criteriilor legale cu privire la obiectul, cauza și forma actului juridic, or, proba contrară la acest capitol nu a fost prezentată, fiind invocat de către partea pîrîtă/apelantă Ivanița Oleg că Pușcaș Valentin nu a transmis iar acesta nu a primit suma de 9060 euro pe care susține că a fost transmisă în bază de recipisă, fiind scrisă recipisa de către Ivanița Oleg sub dictarea lui Pușcaș Valentin, fără a conștientiza conținutul acesteia.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond una corectă în partea încasării sumei sub formă de datorie.

În acest context, Colegiul atestă că instanța de fond corect a stabilit că în prezenta cauză civilă între reclamantul/apelant Pușcaș Valentin și pârâtul/apelanta Ivanița Oleg a fost încheiat la data de 16.01.2018, contractul de împrumut a banilor, or, prin recipisa scrisă personal Ivanița Oleg a confirmat, că a luat cu împrumut de la Pușcaș Valentin suma de 9060 euro, ca urmare, în urma întocmirii acestui contract, părțile, au urmărit drepturi și obligații.

Potrivit circumstanțelor de fapt constatate, Colegiul reține, că la încheierea actului juridic din 16 ianuarie 2018, pârâtul/apelant Ivanița Oleg în calitate de debitor nu a invocat obiecții referitor la existența și întinderea obligației de a achita în beneficiul reclamantului/intimat Pușcaș Valentin datoria în sumă de 9060 euro, achitînd la data de 09.11.2018 o parte din datorie, în mărime de 3540 euro, fapt confirmat de ambele părți.

Ca urmare, având în vedere dovedirea de către reclamantul-creditor a datoriei pârâtului conform recipisei, sub aspectul încheierii acordului de voinţă şi al remiterii efective a sumei de bani, faptul că pârâtul nu a înlăturat prezumţia de valabilitate a înscrisului care atestă acordarea împrumutului, instanța de fond corect a ajuns la concluzia de a încasa de la Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin suma datoriei în mărime de 5520 euro.

Cu privire la încasarea dobânzii, instanța de fond a stabilit faptul că părţile au omis să stabilească în contractul de împrumut – recipisă, clauze referitoare la dobîndă, încasînd dobînda de întîrziere în mărime de 1000 euro avînd în vedere principiul caracterului rezonabil al ratei dobînzii.

A reținut instanța de fond că un efect al nerespectării restituirii în termen a împrumutului constituie dobînda de întârziere pentru suma datorată. În continuare a menționat, că din cererea de chemare în judecată și din declarațiile reprezentantului lui Pușcaș Valentin, rezultă, că la data de 19.11.2018 împrumutatul a achitat o parte din datorie în mărime de 3540 euro, în același timp, din calculul prezentat rezultă, că dobînda a fost calculată și pentru suma restituită.

În conformitate cu prevederile art. 1248 alin. (1) Cod civil (în redacția în vigoare din 01.03.2019), în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, dispoziţiile art.942 se aplică în modul corespunzător dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Potrivit prevederilor art. 942 alin.(1), (2) Cod civil, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadenţă, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenţei plăţii pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin.(2) ori la o altă rată prevăzută de dispoziţiile legale speciale. (2) Rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută la art. 874 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadenţă obligaţia pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art. 874 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

Reiterînd normele legal citate la prezenta speță Colegiul consideră că instanța de fond în mod neîntemeiat a încasat suma de 1000 de euro cu titlu de dobîndă de întîrziere, indicînd asupra faptului că suma de 1511,38 euro, solicitată de a încasată cu titlu de dobîndă de întîrziere rezultă din suma datoriei inițiale de 9060 euro fără a fi luată în calcul suma restituită de 3540 euro.

Analizînd calculul dobînzii de întîrziere prezentat de reclamant, colegiul atestă, că calculul este efectuat începînd cu 01.10.2018 pentru suma datoriei de 9060 euro, iar din 09.11.2018 suma datoriei este calculată de 5520 euro, astfel în calcul nu a fost inclusă suma de 3540 euro restituită la 09.11.2018. Prin urmare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată suma solicitată cu titlu de dobîndă de întîrziere constituie 1511,38 euro, care corespunde sumei inițiale a datoriei, iar după restituirea parțială a datoriei, din suma rămasă – 5520 euro.

Ca urmare, urmează a fi admisă cererea de apel depusă de Pușcaș Valentin și modificată hotărîrea instanței de fond în latura încasării dobînzii de întîrziere prin majorarea sumei dispuse spre încasare cu titlu de dobîndă de întîrziere încasată de la Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin de la 1000 euro la 1511,38 euro.

Referitor la cererea reconvențională înaintată de reprezentantul lui Ivanița Oleg, avocatul Dina Vrabie, instanța de fond corect a ajuns la concluzia că acțiunea reconvențională este neînteneiată, or, s-a stabilit cu certitudine că nu și-au găsit confirmare argumentele lui Ivanița Oleg cu referire la nulitatea recipisei din 16.01.2018, prin prisma art. 207, 221 Cod civil în vigoare la momentul întocmirii recipisei ca fiind încheiat fără cauză, fondat pe o cauză falsă sau ilicită sau încheiat fără intenția de a produce efecte juridice, or, circumstanțele indicate nu pot fi apreciate ca o inexistență a clauzelor contractului de împrumut, dat fiind faptul, că sub aspectul analizei cauzei actului încheiat, reieșind din legislația în vigoare, actul juridic este valabil chiar dacă cauza nu este expresă, cauza nu trebuie dovedită, existența ei fiind prezumată de lege.

Totodată argumentele reprezentantului invocate în sensul, că Ivanița Oleg nu avea motive pentru a contrata astfel de sumă, la fel ca și invocarea lipsei intenției de a produce efecte juridice, lipsa justificării proveniență banilor de către Pușcaș Valentin, corect au fost apreciate de instanța de fond ca fiind declarative, ori din probatoriul cauzei s-a constatat, că deși apelantul Ivanița Oleg invocă că nu a împrumutat bani de la Pușcaș Valentin, totuși părțile au recunoscut că o parte din datoria reflectată în recipisa din 16.01.2018 a fost restituită de către Ivanița Oleg.

În altă ordine de idei, ultimul a recunoscut în ședințele instanțelor de judecată, că recipisa a fost scrisă și semnată de el. Argumentele apelantului, că el nu este o persoană cu studii juridice și că conținutul recipisei i-a fost dictat de juristul lui Pușcaș Valentin nu poate fi reținut de instanța de apel în favoarea admiterii cererii de apel al acestuia. Or, chiar dacă la întocmirea recipisei a fost ajutat (ghidat) de o altă persoană cu studii juridice, din conținutul acesteia rezultă, că apelantul Ivanița Oleg personal a confirmat primirea banilor de la Pușcaș Valentin și a indicat asupra termenului de restituire a acestora.

Urmează a fi respins și argumentul apelantului Ivanița Oleg precum că acesta nu a primit niciodată de la Pușcaș Valentin careva bani, fie sub formă de împrumut sau sub o altă formă, între părți existînd alte raporturi juridice, de vînzare-cumpărare a unei combine. Or, Colegiul reține că prin contractul de împrumut, recipisa întocmită și semnată de Ivanița Oleg se confirmă viceversa, și anume că acesta a primit bani de la Pușcaș Valentin, iar în sensul declarat de către Ivanița Oleg nu au fost prezentate careva probe pertinente.

Referitor la argumentul din cererea de apel, că reclamantul Pușcaș Valentin nu a confirmat prezența și proveniența sumei de bani indicată în recipisa, colegiul reține, că atît reclamantul, cît și pîrîtul sînt persoane ce practică activitatea de anteprenoriat, unul este conducătorul ,,SIPUȘ,, SRL, celălalt conducătorul G.Ț ”Ivanița Oleg Petru”, prin urmare, în lipsa unor probe veridice, nu poate fi pusă la îndoială prezența mijloacelor financiare la momentul încheierii tranzacției.

Potrivit prevederilor art. 94 alin.(1) din CPC, instanța judecătorească obligă partea pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional celor respinse din pretențiile reclamantului.

Potrivit art. 96 alin. (1) CPC, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Alin. (1^1) Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Cu referire la normele citate, reieșind din faptul că acțiunea înaintată de Pușcaș Valentin a fost admisă parțial, iar instanța de apel ajunge la concluzia de a modifica hotărîrea prin majorarea sumei dispuse spre încasare cu titlu de dobîndă de întîrziere, instanța de fond corect a ajuns la concluzia de a încasa de la Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat în mărime de 4023,50 lei.

Cu referire la încasarea cheltuielilor pentru asistenţă juridică acordată de avocatul Oceredнîi Roman lui Pușcaș Valentin, instanţa de fond corect a reținut faptul că cheltuielile pentru asistenţa juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime.

Ca urmare a celor învederate, pentru determinarea cuantumului compensaţiei acordate, instanţa de fond corect la încasarea cheltuielilor de asistență juridică a ţinut cont de complexitatea cauzei, dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speţă, aportul avocatului la soluţionarea cauzei, timpul şi munca depusă de avocat, rezultatul obţinut, suma despăgubirilor pretinse/obţinute în cauză.

Colegiul va reține că în baza ordinului de plată seria QL nr. 766464 din 25.10.2021 pentru serviciile acordate de avocatul Oceredнîi Roman, Pușcaș Valentin a achitat suma de 4000 lei.

Ţinând cont de complexitatea şi durata examinării cauzei, de contribuţia reală şi de rezultatul obţinut, de asemenea, raportând rezultatul obţinut la cel solicitat, de suma despăgubirilor pretinse şi suma despăgubirilor obţinute, instanţa de fond corect a încasat din contul lui Ivanița Oleg în beneficiul lui Pușcaș Valentin suma de 4000 lei cu titlul de cheltuieli de asistenţă juridică, considerând această sumă reală, necesară şi rezonabilă şi care se încadrează şi în practica CEDO (cauzele Macovei ş.a. vs Moldova, Roşca vs Moldova, Cravcenco vs Moldova).

Analizînd hotărîrea contestată în raport cu circumstanţele cauzei, instanţa de apel ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de avocatul Oceredнîi Roman în interesele lui Pușcaș Valentin, de a modifica hotărîrea judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 21 decembrie 2022

prin majorarea sumei dispusă spre încasare cu titlu de dobîndă de întîrziere, iar cererea de apel depusă de avocatul stagiar Vrabie Dina în interesele lui Ivanița Oleg se va respinge.

În conformitate cu art. 385 lit. b) CPC, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi, -

Decide:

Se admite cererea de apel declarată de avocatul Oceredniî Roman în interesele lui Pușcaș Valentin. Se respinge cererea de apel depusă de avocatul stagiar Vrabie Dina în interesele lui Ivanița Oleg.

Se modifică hotărîrea judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 21 decembrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pușcaș Valentin către Ivanița Oleg privind încasarea împrumutului și a dobînzii de întîrziere, și a cererii reconvenționale înaintate de Ivanița Oleg către Pușcaș Viorel cu privire la recunoașterea nulității absolute a recipisei în latura încasării penalității, prin majorarea sumei dispusă spre încasare cu titlu de penalitate de la 1000 euro la 1511,38 euro.

În rest hotărîrea se menține.

Decizia este definitivă, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicare prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu

Svetlana Șleahtițki